

RP 316/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en lag om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter. Det föreslås att statsborgen beviljas gårdsbruksenheter för de likviditetslån som beviljas av bankerna och att borgen finansieras genom gårdsbrukets utvecklingsfond. Syftet med lagförslaget är att förbättra gårdsbruksenheternas likviditet i situationer där jordbrukets verksamhetsförutsättningar eller exceptionella väderförhållanden har ökat gårdsbruksenheternas ekonomiska börda.

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt under början av 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Europeiska unionens lagstiftning	4
2.3 Bedömning av nuläget	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	7
3.1 Målsättning	7
3.2 Alternativ	7
3.3 De viktigaste förslagen.....	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	9
Konsekvenser för statsfinanserna	9
Konsekvenser för företagen.....	10
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	11
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	12
5.1 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	12
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	14
DETALJMOTIVERING	15
1 LAGFÖRSLAG	15
2 IKRAFTTRÄDANDE	22
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	22
LAGFÖRSLAG	24
Lag om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter	24

ALLMÄN MOTIVERING

1 INLEDNING

Under de senaste åren har jordbruksmarknaden drabbats av oväntade störningar, som lantbruksföretagarna inte råder över och som lett till att producentpriserna inom jordbruket har sjunkit. Samtidigt har de exceptionella väderförhållandena 2017 och 2018 ytterligare ökat lantbruksföretagarnas ekonomiska trångmål. Gårdsbruksenheternas kortsiktiga likviditet har försvagats och de har svårigheter att klara de rörliga kostnader och amorteringar på skulder som gäller den normala produktionsverksamheten.

På grund av läget skrev statsminister Juha Sipiläs regering in i dokumentationen om regeringens budgetförhandlingar den 28 och 29 augusti 2018 om budgetförslaget för 2019 att regeringen i mitten av januari 2019 ska överlämna en ny proposition om beviljande av statsborgen för gårdsbruksenheter ur gårdsbrukets utvecklingsfond, att statsborgen beviljas med utvecklingsfondens nuvarande medel och att detta förutsätter en anmälan till kommissionen.

Den 26 oktober 2018 inrättade jord- och skogsbruksministeriet ett lagstiftningsprojekt (dnr 1473/01.01/2018, MMM043:00/2018), vars syfte var att bereda regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter.

2 NULÄGE

2.1 Lagstiftning och praxis

I lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007), nedan *lagen om strukturstöd*, föreskrivs det om statsborgen som hänför sig till jordbruket. Statsborgen enligt lagen om strukturstöd kan beviljas som en del av gårdsbruksenhetens investeringsstöd för utvecklandet av produktionsverksamheten inom jordbruket. Statsborgen kan beviljas som en del av gårdsbruksenhetens investeringsstöd, som beviljas som en procentuell andel av de godtagbara kostnaderna för den åtgärd som stöds. Villkoren för den statsborgen som beviljas med stöd av lagen om strukturstöd är bland annat ställande av motsäkerhet, uttagande av borgensavgifter av låntagaren samt tillstånd att lyfta lånet. Metoden för beräkningen av det stöd som ingår i borgen har anmälts till kommissionen. Metoden följer kommissionens beslut (K(2011) 1321 slutligt).

Borgen enligt lagen om strukturstöd beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen, nedan *NTM-centralen*. I samband med den landskapsreform som bereds i riksdagen föreslås det att NTM-centralerna läggs ned och att vissa uppgifter vid dessa överförs till de landskap som ska inrättas (RP 14/2018 rd, förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter). Det riksomfattande verkställandet av strukturstöden för landsbygden har skötts av Landsbygdsverket. Med stöd av lagen om Livsmedelsverket (371/2018) ska de uppgifter enligt lagen om strukturstöd som i nuläget sköts av Landsbygdsverket överföras till det Livsmedelsverk som inleder sin verksamhet den 1 januari 2019.

Statsborgen enligt lagen om strukturstöd beviljas ur gårdsbrukets utvecklingsfond, och till den ska även avgifterna för statsborgen redovisas. Enligt 3 § i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966) får fondens medel användas för att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdsnäringarna, förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden samt främja utvecklande av dessa åtgärder. Fondens medel kan enligt vad som bestäms särskilt genom lag även användas för andra ändamål än de som nämns i lagen om gårdsbrukets

utvecklingsfond. I statsbudgeten kan medlen även anvisas för andra ändamål i syfte att utveckla gårdsbruket. Om användningen av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel föreskrivs också i 65 § i lagen om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999), där det i 1 mom. 3 punkten föreskrivs att medlen får användas för sådana gottgörelser, ersättningar och förvaltningsutgifter som de lån som beviljats av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond medför samt för ersättningar i anslutning till statsborgen och för utgifter som statens borgensansvar medför.

Statsborgen enligt lagen om strukturstöd kan inte beviljas för förbättring av likviditeten för företagsverksamhet, eftersom syftet med lagen och med den lagstiftning inom Europeiska unionen, nedan *EU*, som ligger som grund för lagen är att utveckla verksamhetsförutsättningarna och konkurrenskraften inom jordbruket genom att främja effektivitet och kvalitet inom produktionsverksamheten.

Statsborgen för likviditetslån som beviljas gårdsbruksenheter har senast beviljats 2017. Då var det fråga om ett tillfälligt finansieringsprogram som byggde på ett undantag av engångskaraktär som kommissionen med stöd av artikel 107.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt hade beviljat EU:s alla medlemsstater. Bakgrunden till det undantag som beviljats av kommissionen var de problem som uppstått på marknaden år 2015 och 2016 inom jordbrukssektorn. Med utgångspunkt i det stödprogram som kommissionen godtagit trädde lagen om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017 (922/2016, RP 180/2016 rd) i kraft i november 2016. Borgen enligt den lagen beviljades sökande våren 2017. Eftersom kommissionen fastställde att beviljandet av statsborgen inom jordbrukssektorn är av engångskaraktär och begränsade det till 2016 och 2017, kan den statsborgen för likviditetslån inte längre beviljas.

Inom förvaltningsområdet för arbets- och näringsministeriet beviljas statsborgen till företag av Finnvera Abp. Enligt 2 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet (445/1998) kan bolaget dock inte inrikta sina finansiella tjänster på skogsbruk eller sådant åkerbruk eller sådan boskapsskötsel som hör till jordbruk. Eftersom inte heller statsunderstödslagen (688/2001) tillämpas på stöd i form av långivning, som t.ex. statsborgen, finns det ingen gällande lagstiftning som lämpar sig för den statsborgen som avses i inskrivningen enligt regeringens budgetförhandlingar och som ligger som grund för regeringspropositionen.

2.2 Europeiska unionens lagstiftning

Statsborgen, det statliga lånet och räntestödslånet är i princip en form av stöd. Följaktligen ska man vid beviljandet och betalningen av stöden beakta de bestämmelser om statligt stöd inom konkurrenspolitiken på den inre marknaden som grundar sig på fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och övrig EU-lagstiftning om stöd för jordbruket. Genom medlemsstaternas nationella lagstiftning kompletterar man EU-lagstiftningen och sätter i kraft olika stödinstrument som bygger på EU-lagstiftningen, t.ex. stödprogram.

Under den pågående programperioden ska man på villkoren för den statsborgen som beviljas för jordbrukssektorn tillämpa Europeiska unionens riktlinjer för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden 2014—2020 (2014/C 204/01) eller kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller kommissionens

förordning (EU) nr 1408/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, nedan *de minimis-förordningen för jordbrukssektorn*.

De nämnda riktlinjerna för statligt stöd eller kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 innehåller inget element som innebär lättnader för lantbruksföretagens likviditet, men det är möjligt att bevilja ett stöd av detta slag enligt de *de minimis-förordningen för jordbrukssektorn*.

Enligt de *de minimis-förordningen för jordbrukssektorn* får beloppet av ett *de minimis-stöd* som beviljas per lantbruksföretag inte överskrida 15 000 euro under någon period på tre skatteår, och det sammanlagda beloppet av de *de minimis-stöden* inte överskrida maximibeloppet för respektive medlemsstat. Den borgen som beviljas enligt de *de minimis-villkoren* till gårdsbruksenheter får täcka högst 80 procent av lånet, och det belopp som borgen beviljas för får vara 112 500 euro med en borgen för 5 år eller 56 250 euro med en borgen för 10 år. Om borgensbeloppet är mindre eller om borgen beviljas för en kortare tid, ska det stöd som ingår i borgen på motsvarande sätt beräknas som en proportionell del av det maximala beloppet. Borgensstödet enligt de *de minimis-villkoren* kan grunda sig på de s.k. safe harbouravgifterna, varvid gårdsbruksenheterna ska vara kreditklassificerade, eller på en metod enligt bestämmelserna om statligt stöd som ska användas för beräkning av en bruttobidragsekvivalent som har meddelats och godkänts av kommissionen innan borgen trätt i kraft, varvid metoden uttryckligen gäller en sådan typ av borgen och en sådan typ av stödberättigande affärsverksamhet som omfattas av de *de minimis-förordningen för jordbrukssektorn*.

Borgen enligt de *de minimis-villkor* får inte beviljas till ett företag som har försatts i kollektivt insolvensförfarande eller som uppfyller de villkor i fråga om borgenärernas begäran som gäller för ett sådant förfarande.

De *de minimis-stöden* behöver inte meddelas separat till kommissionen, men medlemsstaten ska bevara uppgifterna angående stödet i tio år efter det att stödet beviljades samt överlämna uppgifterna till kommissionen för bedömning inom 20 arbetsdagar efter begäran.

2.3 Bedömning av nuläget

Åren 2014 och 2015 sjönk producentpriserna för många jordbruksprodukter betydligt. Särskilt det importförbud för livsmedel som påfördes i Ryssland 2014 hade kraftiga verkningar. I mars 2015 avstod man inom EU från mjölkkvoterna, vilket ledde till överproduktion och störningar på mjölkmarknaden inom hela EU. Producentpriserna har åtminstone hittills förblivit på samma låga prisnivå. Priset på produktionsinsatser följde emellertid inte sänkningen av produktionspriset, utan förblev nästan oförändrat eller steg till och med något. Detta har lett till att gårdsbruksenheternas kortsiktiga likviditet har försvagats, och de har svårigheter att klara de rörliga kostnader eller amorteringar på skulder som gäller den normala verksamheten. I detta läge har gårdsbruksenheterna inte haft tillräckliga möjligheter att samla buffertmedel, så de exceptionella väderförhållandena 2017 och 2018 har ytterligare ökat enheternas ekonomiska trångmål.

Situationen för de gårdsbruksenheter som har de största likviditetsproblemen kan förbättras, om de kan ordna temporär finansiering genom ett enda likviditetslån i stället för många och små, tillfälliga lån från till exempel varuleverantörer, köpare eller banker som förfaller snabbt. På det sättet kan man bättre kontrollera helheten av gårdsbruksenhetens skulder och samtidigt minska finansieringskostnaderna. För närvarande är dock vissa gårdsbruksenheter, särskilt de som nyligen gjort investeringar, i en situation där de egna säkerheterna är helt och hållet bundna till lånen för investeringarna och där bankerna på grund av sina egna soliditetsregler inte kan bevilja

lån utan nya säkerheter. Om det är möjligt att få statsborgen för en betydande del av det nya lånekapitalet, förbättras gårdsbruksenheternas möjligheter att få ett banklån med rimlig ränta för att klara den akuta situationen.

På grund av ovannämnda orsaker vore det inte ändamålsenligt att av sådana gårdsbruksenheter med tillfälliga likviditetsproblem som behöver ytterligare säkerhet för att få ny finansiering från kreditinstitut och vars säkerhet är statsborgen förutsätta ställande av motsäkerhet för borgen på motsvarande sätt som vid borgen enligt lagen om strukturstöd. Det har dessutom visat sig att kravet om motsäkerhet enligt lagen om strukturstöd medför en stor administrativ börda för sökanden och de som fattar kredit- och borgenbeslutet och att det endast är av marginal betydelse i de flesta fallen, och därför rekommenderar bland annat arbetsgruppen för gårdsbruksenheternas finansieringsarrangemang i sin slutrapport (JSM021/2016) att kravet om motsäkerhet enligt lagen om strukturstöd ska slopas.

Likviditetsstöd som beviljas som borgen ska riktas till sådana företag som inte annars får lån på rimliga lånevillkor på den fria finansieringsmarknaden och som trots de tillfälliga likviditetsproblemen har förutsättningar för kontinuerligt lönsam verksamhet. Att bevilja statsborgen för finansiering av ett sådant företag som inte har förutsättningar för kontinuerligt lönsam verksamhet skjuter eventuellt bara upp problemen inom företagsverksamheten och ökar risken för att statens borgensansvar realiserar. Å andra sidan är syftet med statsborgen att förebygga konkurs för sådana gårdsbruksenheter som har förutsättningar för kontinuerligt lönsam verksamhet, men som för närvarande behöver tillfällig likviditetsfinansiering.

Statsborgen för likviditetslån som beviljas gårdsbruksenheter har senast beviljats 2017. Det var fråga om ett temporärt finansieringsprogram, och orsaken till det var de störningar som uppstått på jordbruksmarknaden under tidigare år. Då beviljades sammanlagt 568 gårdsbruksenheter totalt 32,4 miljoner euro i statsborgen för ett lånekapital på 46,1 miljoner euro. Borgen beviljades till största delen till områdena i Österbotten och Norra Savolax. Borgen beviljades minst till områdena i Nyland, Tavastehus, Sydöstra Finland och Mellersta Finland. De produktionsinriktningar som beviljades mest var skötseln av mjölkboskap, nötkreatursskötseln och pälsdjurskötseln. Beloppet av beviljat lån per gårdsbruksenhet uppgick i genomsnitt till ca 81 000 euro, och beloppet av borgen till ca 57 000 euro.

För närvarande bedöms behovet av likviditetslån vara störst hos de gårdsbruksenheter i Södra Finlands AB-stödområden som bedriver skötsel av mjölkboskap eller nötkreatursskötsel eller som odlar spannmål. Inom husdjursproduktionen är mjölkproduktionen den viktigaste produktionen och även den produktion som lidit mest av torkan. På grund av värmeböljan sjönk mjölkproduktionen i Södra Finland med 3,7 procent i juli 2017 jämfört med året innan. Av grödorna är det främst fodervall, vete och korn som lidit av torkan. Som en följd av marknadskonjunkturen kan även många av de gårdsbruksenheter som bedriver pälsdjurskötsel antas ha likviditetsproblem. De exceptionella väderförhållandena har berört en stor del av Finland och påverkat gårdsbruksenheternas verksamhet inom alla produktionsinriktningar.

Om gårdsbruksenheterna beviljas likviditetsborgen, ska kriterierna för stödsystemet vara så tydliga och enkla som möjligt för att minska den administrativa bördan för sökande, myndigheter och kreditinstitut. Även arbetet med de ändringar som behöver göras i landsbygdsförvaltningens och kreditinstitutens informationssystem bör minimeras. Därför bör man i mån av möjlighet utnyttja befintliga informationssystem vid beviljandet av borgen, vilket dock innebär att regleringen i fråga om statsborgen enligt lagen om strukturstöd bör utnyttjas till tillämpliga delar i det nya systemet för borgen.

Ett av elementen i den statsborgen som beviljas med stöd av lagen om strukturstöd är de borgensavgifter som tas ut av stödmottagaren. En borgensavgift på 200 euro tas ut en gång, och utöver det tas det halvårsvis ut 0,75 procent av den återstående summan av borgen. Bankerna sköter uttagningen av borgensavgifterna och redovisar dem till gårdsbrukets utvecklingsfond, varefter de ansöker om 0,2 procent av varje återstående belopp av borgen som ersättning för skötseln av uttagningen. Borgensavgifterna ökar lånekostnaderna för de gårdsbruksheter som har det största behovet av finansiering på grund av försvagad likviditet och otillräcklig säkerhet. Dessutom medför borgensavgifterna extra arbete både för förvaltningen och för bankerna. Eftersom syftet med det nya borgenssystemet är att sänka finansieringskostnaderna för de gårdsbruksheter som utan borgen inte skulle kunna få rimlig finansiering på marknaden är det med tanke på att systemet ska fungera effektivt och smidigt motiverat att det nya borgenssystemet inte innefattar borgensavgifterna. På det sättet behöver de inte så som i systemet för statsborgen enligt lagen om strukturstöd betala ersättning till kreditgivaren för förmedlingen av borgensavgifterna ur gårdsbrukets utvecklingsfonds medel. För att uppnå effektivitetsmålet är det även motiverat att det maximala beloppet av borgen i förhållande till beloppet av det lån som beviljas är 80 procent i enlighet med vad som tillåts i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn.

3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att förbättra likviditeten för gårdsbruksheter genom att bevilja statsborgen för de likviditetslån som beviljas av bankerna. Genom propositionen genomförs den inskrivning som gjordes i samband med budgetförhandlingarna om det budgetförslag för 2019 som statsminister Juha Sipiläs regering lagt fram. Enligt inskrivningen ska en ny regeringsproposition som gäller genomförande av en statsborgen som beviljas gårdsbruksheter överlämnas i mitten av januari 2019.

3.2 Alternativ

Statsborgen enligt lagen om strukturstöd kan inte beviljas för förbättring av företags likviditet. Att i lagen ta in en stödform som skiljer sig från syftena med lagen om strukturstöd skulle kräva stora ändringar som skulle vara lagtekniskt utmanande och göra både det nya systemet för statsborgen och det gällande systemet för strukturstöd komplicerat. På grund av strukturen på lagen om strukturstöd skulle ett genomförande av systemet för borgen genom en ändring av lagen om strukturstöd också kräva en ny förordning av statsrådet i fråga om stödets detaljer.

Därför är det för tydlighetens skull bäst att föreskriva om statsborgen för likviditetslån i en enda separat författning och att fortsätta som hittills med genomförandet av systemet för strukturstöd för jordbruket. Det ändamålsenligaste sättet att genomföra den inskrivning som gjordes vid budgetförhandlingarna är att stifta en ny lag, i vilken alla villkor för systemet för borgen fastställs på en gång. För att det nya systemet för borgen ska bli så enkelt som möjligt och kunna genomföras enkelt och snabbt med de nuvarande personalresurserna, ska det i villkoren och förfarandena för borgen i tillämpliga delar hänvisas till bestämmelserna i lagen om strukturstöd eftersom denna är känd bland de myndigheter som verkställer systemet. För att verkställandet ska vara smidigt ska vissa omständigheter av teknisk natur som hänför sig till ansökan om borgen definieras i en föreskrift med stöd av ett bemyndigande i den föreslagna lagen.

Avsikten är att borgen enligt den föreslagna lagen ska beviljas år 2019. Eftersom det Landsbygdsverk som har skött de centrala uppgifterna med det riksomfattande verkställandet av bor-

gen för strukturstöden för landsbygden läggs ned vid ingången av 2019 och dess uppgifter övergår till det nya Livsmedelsverket, kommer lagens bemyndigande att meddela föreskrifter att gälla Livsmedelsverket. Det Livsmedelsverk som föreslås bli behörig myndighet ska även bli behörig myndighet när gäller de riksomfattande uppgifterna med verkställandet av det nya borgenssystemet. I övrigt är det samma myndigheter som svarar för verkställandet av den föreslagna lagen som de som svarade för verkställandet av den statsborgen som 2017 beviljades för likviditetslån för gårdsbruksenheter, och detta bidrar till att göra genomförandet av det nya borgenssystemet snabbare och smidigare då förfarandena är bekanta för dem som ska verkställa systemet.

I statsborgen ingår i princip ett stödelement och därför ska även EU:s regler för statliga stöd beaktas vid beviljandet av borgen. Statsborgen för jordbrukssektorn kan beviljas med stöd av Europeiska unionens riktlinjer för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden 2014—2020 (2014/C 204/01) eller kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ingentenda av de ovannämnda innehåller dock ett sådant stödelement för beviljande av statsborgen för likviditetslån som motsvarar inskrivningen i samband med budgetförhandlingarna, utan stöd kan beviljas enligt bestämmelserna om stöd som beviljas till följd av exceptionella väderförhållanden. Beviljandet av stöd till följd av exceptionella väderförhållanden är dock kopplat till flera villkor och förfaranden, vars tillämpning skulle göra systemet komplicerat och fördröja genomförandet avsevärt. Genomförandet skulle också fördröjas av den tid som handläggningen av de anmälningar om statligt stöd som görs till kommissionen kräver. Det är också sannolikt att stöd som beviljas på grund av exceptionella väderförhållanden bara skulle kunna beviljas vissa produktionsinriktningar inom jordbruket.

Statsborgen enligt inskrivningen i samband med budgetförhandlingarna kan även beviljas som stöd enligt de minimis-förordningen för jordbrukssektorn. Sådant stöd kan omfatta alla produktionsinriktningar inom jordbruket och behöver inte anmälas till kommissionen. Sålunda konstaterades det vid beredningen att ett system med stöd enligt de minimis-förordningen för jordbrukssektorn är det enklaste och mest täckande systemet för beviljandet av borgen för likviditetslån, och det som också kan införas snabbast.

Det maximala belopp av lånet som den föreslagna borgen beviljas för samt den maximala lånetiden baserar sig på artikel 4.6 b) i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn och på hur det maximala beloppet av de minimis-stödet anpassas till de andra de minimis-stöd som föreslås betalas som en del av det s.k. paket för skador av torka som det vid regeringens budgetförhandlingar avtalades att gårdsbruksenheter inom stödområde AB i södra Finland ska få och till det maximala belopp per medlemsstat som fastställts för Finland samt på hur tillräckliga de tillgängliga medlen för ändamålet är i förhållande till det antal gårdsbruksenheter med likviditets-svårigheter som antas ansöka om statsborgen. För att minska problemet med otillräcklig säkerhet och förbättra det akuta läget för de gårdsbruksenheter som har tillfälliga likviditetsproblem ska det för att det föreslagna borgenssystemet ska vara effektivt inte förutsättas att stötagarna ställer motsäkerhet eller betalar borgensavgifter så som det förutsätts vid den statsborgen enligt lagen om strukturstöd för vilken det ställs andra slags mål. För att uppnå maximal effektivitet ska tillika det maximala beloppet av borgen i förhållande till beloppet av det lån som beviljas motsvara det maximala belopp som tillåts i minimis-förordningen för jordbrukssektorn.

3.3 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås en ny lag om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter. Kriterierna för det föreslagna systemet för statsborgen ska vara så enkla som möjligt i syfte att minska den administrativa bördan för sökanden, kreditinstitut och myndigheter. Det lånebelopp som borgen beviljas för får vara högst 62 500 euro. Statsborgen kan gälla högst 80 procent av det lånebelopp som borgen beviljas för, dvs. högst 50 000 euro. Lånetiden är högst fem år. Statsborgen kan beviljas för lån som kreditgivaren beviljar ett lantbruksföretag med tillfälliga likviditetssvårigheter för förbättring av likviditeten i den produktionsverksamhet inom jordbruket som företaget bedriver. Vid förfarandena i anknytning till administrationen av borgen ska i tillämpliga delar iaktas motsvarande förfaranden som finns i lagen om strukturstöd.

4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för statsfinanserna

Borgen ska beviljas ur gårdsbrukets utvecklingsfond, vars medel även ska täcka statens eventuella borgensansvar som ska betalas av staten inom ramen för anslagen i statsbudgeten och i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond.

Under beredningen av det borgenssystem som användes 2017 fanns det uppskattningsvis 2 000—3 000 sådana gårdsbruksenheter med likviditetssvårigheter som hade gjort stora investeringar och vars egna säkerheter i praktiken är bundna och finansiella buffert liten på grund av investeringarna. Med beaktande av de exceptionella väderförhållanden under åren 2017 och 2018 som särskilt drabbade djuruppfödningen samt växtodlingen inom AB-stödområdet är det i praktiken samma grupp av gårdsbruksenheter som nu har behov av borgen. Liksom under det tidigare borgenssystemet för likviditetslån kommer troligtvis inte alla gårdsbruksenheter med svårigheter att ansöka om borgen. Om lån med borgen beviljas 2 000 företag och lånebeloppet i genomsnitt är 62 500 euro per företag och borgen beviljas för 80 procent av lånekapitalet, måste bevillningsfullmakten för borgen för dessa lån uppgå till 100 miljoner euro. Vid dimensioneringen av det företagsvisa borgensbeloppet och av bevillningsfullmakten för borgen har hänsyn tagits till det ekonomiska läget i gårdsbrukets utvecklingsfond samt till det tillgängliga företags- och landsspecifika maximala beloppet av de minimis-stöden för jordbrukssektorn. Om en borgen på 50 000 euro beviljas 2 000 företag, beviljas totalt 13 334 000 euro som sådant de minimis-stöd för jordbrukssektorn som avses i lagförslaget. Med hänsyn till de övriga de minimis-stöden för jordbrukssektorn kommer de minimis-kvoten på 45 926 29 euro för jordbrukssektorn i Fastlandsfinland inte att överskrivas.

Om det ansöks om mer statsborgen enligt lagförslaget än vad det finns tillgänglig anvisad bevillningsfullmakt för ändamålet, kan maximibeloppet av bevillningsfullmakten ses över på nytt inom gränserna för de minimis-kvoten för jordbrukssektorn i Fastlandsfinland, förutsatt att detta är möjligt med hänsyn till gårdsbruksenheternas rådande likviditetssituation vid tidpunkten i fråga och gårdsbrukets utvecklingsfonds medel. En ändring av bevillningsfullmakten förutsätter normala förfaranden för ändring av dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond och de relevanta bestämmelserna.

Åren 2007—2017 var det årligen i genomsnitt 31 gårdsbruksenheter som försattes i konkurs. När man bedömer den risk för borgensförlust som hänför sig till ny statsborgen, ska man beakta finansieringsändamålet. Borgen enligt förslaget beviljas likviditetslån, som riktar sig till

gårdsbruksenheter som tillfälligt har drabbats av särskilda ekonomiska utmaningar på grund av exceptionella väderförhållanden och marknadsläget. Det kan bedömas att trots borgen är det fler gårdsbruksenheter än normalt i denna målpopulation som försätts i konkurs, även om syftet med systemet naturligtvis är att förebygga konkurser. Den risk som är förknippad med statsborgen som beviljas likviditetslån är högre än den risk som är förknippad med investeringar enligt lagen om strukturstöd, men det är svårt att bedöma riskprofilen exakt för borgen av detta slag. Det går ännu inte att göra några större slutledningar om realiseringen av den risk som är förknippad med det borgenssystem som användes 2017 eftersom systemet har tillämpats under en så kort tid. Tillsvidare är det endast några av de gårdsbruksenheter som har fått borgen som har försatts i konkurs, men anmälningar om fördröjningar har dock lämnats för över 15 procent av lånen. Om antalet gårdsbruksenheter som försätts i konkurs är 200 under en period på fem år, och man antar att konkurserna inträffar i ett skede när lantbruksföretagarna ännu egentligen inte har hunnit amortera på lånen, beräknas risken uppgå till högst 10 miljoner euro, räntekostnaderna medräknade. Det föreslagna borgenssystemet innefattar inte några borgensavgifter, så även nettoutgifterna för staten beräknas uppgå till sammanlagt högst 10 miljoner euro.

Gårdsbrukets utvecklingsfonds balans uppgick till sammanlagt cirka 337 miljoner euro vid utgången av 2017 (år 2016 cirka 332 miljoner euro och år 2015 cirka 363 miljoner euro). De lånefordringar inklusive räntor som gårdsbrukets utvecklingsfond har samt de köpeskillningsfordringar av sålda gårdsbruksenheter som intäktsförs utgör i praktiken gårdsbrukets utvecklingsfonds inkomstunderlag. När beloppet av lånefordringarna minskar, minskar gårdsbrukets utvecklingsfonds egna inkomster. I fortsättningen är fonden då helt beroende av eventuella budgetöverföringar från staten. År 2019 är fondens tillgängliga medel uppskattningsvis cirka 102 miljoner euro och 2020 endast cirka 56 miljoner euro. Gårdsbrukets utvecklingsfonds tillgängliga medel minskar snabbt, vilket försvagar finansieringsmöjligheterna i fråga om investeringar inom jordbruket.

Konsekvenser för företagen

Om staten beviljar borgen för likviditetslån, kan de lantbruksföretag som har tillfälliga likviditetsproblem ordna finansieringen på ett mer hållbart sätt så att de i stället för många och små, tillfälliga krediter som förfaller snabbt kan få ett likviditetslån som kan skötas för rimliga finansieringskostnader och på rimliga betalningsvillkor, vilket utöver att det ger en bättre kontroll över skulderna som helhet möjliggör nödvändiga investeringar för att trygga gårdsbruksenheternas företagsverksamhet och utvecklandet av den även på lång sikt. Ansökandet i fråga om statsborgen och de lån som den gäller ökar i viss mån den administrativa bördan för gårdsbruksenheterna, men inte i betydande grad.

Det föreslås att det företagsspecifika maximala beloppet för borgen är 50 000 euro och lånetiden fem år, varvid det högsta beloppet av det de minimis-stöd som ingår i borgen är 6 667 euro. Om borgensbeloppet är mindre eller om borgen beviljas för en kortare tid, ska det stöd som ingår i borgen på motsvarande sätt beräknas som en proportionell del av det maximala beloppet. Det har föreslagits att i början av 2019 betalas totalt 20 miljoner euro som de minimis-stöd för jordbrukssektorn ut som en del av det så kallade paketet för skador av torka som det vid regeringens budgetförhandlingar avtalades att gårdsbruksenheterna inom stödområde AB i södra Finland ska få. På grund av den företagsspecifika de minimis-kvoten kan det hända att man blir tvungen att samordna de minimis-stöden när det gäller vissa sökande. Då kan företaget välja vilka av de stöd som ryms inom de minimis-kvoten som effektivast underlättar företagens likviditetsläge.

Från kreditinstitutens synvinkel sett möjliggör statsborgen finansiering av företagsverksamheten även i de situationer där de s.k. normala säkerheterna redan har använts fullt ut. Med tanke på kreditinstituten sänker statsborgen risken vid finansiering inom jordbruket och minskar därmed också soliditetskostnaderna, då statsborgen minskar kreditinstitutens krav på kapital. Ju sämre kreditklassificering den kreditsökande har, desto större är följaktligen effekten. Då har kreditinstituten mindre behov av att ackumulera det soliditetskravsensliga kapitalet med hjälp av låneräntorna, vilket kan bidra till lägre lånemarginaler. Å ena sidan bidrar en lägre totalränta till att minska finansieringskostnaderna för gårdsbruksenheterna. Å andra sidan kräver förslagen ändringar i kreditinstitutens informationssystem, vilket ökar kostnaderna för kreditgivarna.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Det föreslås inga ändringar i myndigheternas centrala uppgifter i anknytning till administrationen av strukturstöden inom jordbruket eller i myndigheternas behörighet. Lagförslaget medför inga nya uppgifter för kommunerna.

Statsborgen enligt lagen om strukturstöd beviljas och administreras vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och Livsmedelsverket. Verkställandet av borgenssystemet enligt lagförslaget är en extra uppgift för de nämnda myndigheterna. Det är sannolikt att beviljandet av borgen vid närings-, trafik- och miljöcentralerna kommer att skötas av samma personer som ansvarar för beviljandet av de strukturstöd som ingår i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014—2020. Verkställandet av det nya systemet för statsborgen 2019 kan leda till fördröjningar i genomförandet av systemet för strukturstöd för jordbruket. Förfarandena för verkställande av det nya borgenssystemet är emellertid i stor utsträckning desamma som i samband med den statsborgen som kunde sökas 2017. Inom det nya borgenssystemet har förfarandena emellertid förenklats t.ex. genom att lånebeloppet inte längre ställs i relation till gårdsbruksenhetens omsättning och genom att det inte längre via banken tas ut några borgensavgifter hos kredittagarna. En del förfaranden inom det nya borgenssystemet motsvarar fullständigt förfarandena i samband med den statsborgen som beviljas med stöd av lagen om strukturstöd. Därför bedöms det att det nya systemet med statsborgen ändå kan verkställas med nuvarande resurser inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, inom ramen för effektivitets- och resultatprogrammet, rambesluten för statsfinanserna och anslagen och antalet årsverken i statsbudgeten.

Det bedöms emellertid att den borgen som föreslås inte söks av alla de lantbruksföretag som för närvarande har likviditetsproblem. Den statsborgen för likviditetslån som beviljades gårdsbruksenheter och som kunde sökas 2017 söktes av totalt 568 gårdsbruksenheter. Eftersom likviditetssvårigheterna för gårdsbruksenheterna har dragit ut på tiden, måste man emellertid när det gäller antalet borgensbeslut förbereda sig på cirka 2 000 ansökningar.

Det nya systemet för statsborgen förutsätter ändringar i förvaltningens informationssystem, men detta får inte äventyra genomförandet av de pågående informationssystemprojekten. Rahti-informationssystemet ska användas som förvaltningens informationssystem, och avsikten är att ändringarna i systemet ska genomföras med befintliga resurser.

Ändring i beslut som meddelats av närings-, trafik- och miljöcentralen enligt den föreslagna lagen får sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol, som för närvarande svarar för den centraliserade skötseln av stöden till jordbruket och av strukturstöden. Ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Antalet besvär som anhängiggörs hos Tavastehus förvaltningsdomstol med anledning av beslut som fattats med stöd av den föreslagna

lagen beräknas uppgå till 35—40 st. och ansökningarna om besvärstillstånd som anhängiggörs hos högsta förvaltningsdomstolen beräknas uppgå till 15—20 st. Detta motsvarar en arbetsmängd på ett år för en person både vid Tavastehus förvaltningsdomstol och vid högsta förvaltningsdomstolen. Enligt justitieministeriets uppgifter beräknas kostnaderna för ett års arbetsmängd för en person vid förvaltningsdomstolarna vara 80 000 euro, och till denna del bedöms propositionen således öka statens utgifter inom justitieministeriets förvaltningsområde med 160 000 euro inom ramen för de gällande statliga rambesluten samt anslagen och årsverken enligt statsbudgeten.

Utgångspunkten är att det nya systemet för statsborgen i vilket fall som helst kommer att öka arbetsvolymen inom förvaltningen. Den nya lagen ökar antalet bestämmelser som gäller jordbruk. När det gäller detta överensstämmer inte propositionen med de mål som gäller att minska regleringen och lindra den administrativa bördan.

5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN

5.1 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissyttranden om utkastet till regeringens proposition begärdes av justitieministeriet, finansministeriet, Landsbygdsverket, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, ProAgria Keskusten Liitto ry, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf och centrala kreditinstitut (Aktia, Danske Bank, Handelsbanken, Nordea, OP gruppen, S-banken, Sparbanks-gruppen). Yttrandebegäran publicerades också på jord- och skogsbruksministeriets webbplats. Under remissbehandlingen ordnades ett diskussionsmöte där de viktigaste förslagen diskuterades med intressentgrupperna. Statsborgen som beviljas för gårdsbruksenheter likviditetslån har också behandlats i stödförhandlingarna mellan producentorganisationerna och förvaltningen. Yttrande lämnades av justitieministeriet, finansministeriet, Landsbygdsverket, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten och Österbotten, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Central-förbund SLC rf, ProAgria Keskusten Liitto ry, OP gruppen, Nordea Bank Abp och Finlands Pälldjursuppfödarens Förbund rf.

Remissinstanserna ansåg att målen för lagförslaget och åtgärderna för att förbättra gårdsbruksenheter likviditet var motiverade. Merparten av remissinstanserna understödde lagförslaget. Närings-, trafik- och miljöcentralerna uttryckte emellertid sin oro över att likviditetslånen inte underlättar situationen för gårdsbruksenheter, utan ökar skuldbördan, som redan är stor, och ansåg att likviditetslånen är dyra för de gårdsbruksenheter som blir tvungna att använda sig av dem. Vidare ansåg närings-, trafik- och miljöcentralerna att ett stöd som helt och hållet riktar sig till gårdsbruksenheter, och inte till bankerna, skulle vara bättre för gårdsbruksenheter.

Remissinstanserna ansåg att det är bra att man försöker hålla villkoren för beviljande av borgen så enkla som möjligt och förfarandena administrativt sett lätta. Landsbygdsverket och Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten fäste uppmärksamhet vid den arbetsbörda som verkställandet av systemet medför för myndigheterna. Landsbygdsverket konstaterade att Rahti-informationssystemet är det bästa alternativet för det nya systemet med statsborgen, eftersom det till denna del är relativt enkelt och snabbt att uppdatera Rahti-informationssystemet.

Justitieministeriet ansåg att det i propositionen borde redogöras för den nationella tillämpningen av de minimis-förordningen för jordbrukssektorn samt föras fram vilka konsekvenser proposit-

ionen har för förvaltningsdomstolarna och vilka konsekvenser den landskapsreform som är under beredning har för närings-, trafik- och miljöcentralerna samt att Landsbygdsverket ändras till Livsmedelsverket. Dessutom ansåg justitieministeriet att propositionen borde preciseras med avseende på bestämmelserna om eller motiveringarna i fråga om krediter som statsborgen kan beviljas för och kredittagarna, ansökan om och beviljande av borgen, hänvisningsbestämmelserna till lagen om strukturstöd, bemyndigandet att meddela föreskrifter samt ändringssökandet. Strävan har varit att beakta justitieministeriets kommentarer i den fortsatta beredningen av propositionen.

Landsbygdsverket påpekade att det är skäl att förbereda sig på att utgifterna för staten är högre än 10 miljoner euro. Enligt Landsbygdsverket har en betydande del av de gårdsbruksenheter som beviljats borgen 2017 haft betalningssvårigheter också i fråga om endast låneräntorna.

Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK konstaterade att det valda alternativet för genomförandet i praktiken är det enda som kan verkställas tillräckligt snabbt. Enligt remissinstansens uppfattning kommer den högsta borgen att vara knapp för en del gårdsbruksenheter, men med beaktande av övriga de minimis-stöd som beviljas som en del av det så kallade paket för skador av torka, är det rätt alternativ som har valts. Vidare påpekade remissinstansen att särskild uppmärksamhet bör fästas vid informationen till jordbrukarna.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf ansåg att borgen borde riktas till producenter som får en betydande del av sina inkomster från jordbruket. Vidare föreslog remissinstansen att möjligheten till ett amorteringsfritt år borde övervägas och att de minimis-stödet, om möjligt, kunde fördelas på återbetalningsåren. Förslaget om ett amorteringsfritt år har genomförts i samband med den fortsatta beredningen av propositionen, men på grund av EU-lagstiftning kan förslaget om att de minimis-stödet skulle fördelas på återbetalningsåren inte genomföras.

ProAgria Keskusten Liitto ry påpekade att när en lantbruksföretagare har ekonomiska svårigheter är det viktigt att analysera gårdsbruksenhetens ekonomiska situation noggrant och att försöka hitta också andra stabiliseringsmetoder.

Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund rf föreslog att lån och borgen ska beviljas inom ramen för det maximala lånebelopp och den maximala lånetid som de minimis-förordningen för jordbrukssektorn möjliggör. I samband med den fortsatta beredningen kom man fram till att med beaktande av den helhet som utgörs av det så kallade paket för skador av torka samt på grund av samordningen av de olika de minimis-stöden och de medel som finns tillgängliga för ändamålet är det inte möjligt att genomföra remissinstansens förslag.

OP gruppen ansåg det vara viktigt att ansökningsförfarandet möjliggör en snabb behandling av borgen i bankerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna samt föreslog att kredittagaren och kreditgivaren flexibelt ska kunna komma överens om ändring av avbetalningsplanen. Remissinstansens förslag har tagits med i samband med den fortsatta beredningen.

Finansministeriet ställde sig positivt till att målet uttryckligen är att trygga verksamheten för livsdugliga lantbruksföretag. Finansministeriet ansåg att propositionen borde kompletteras med motiveringar till dimensioneringen av borgenssystemet, en beskrivning av målgruppen för stödformen, en bedömning av de kostnader som förslaget medför för gårdsbrukets utvecklingsfond, motiveringar till avvikelserna från kravet om motsäkerhet och uttaget av borgensavgifter samt en bedömning av informationssystemskostnaderna samt av övriga resursbehov som förslaget med-

för inom förvaltningen. Enligt remissinstansens uppfattning borde administreringen av statsborgen koncentreras till Statskontoret eller också borde anledningen till att man inte gör det motiveras. I så fall borde det också säkerställas att Statskontoret får de uppgifter som det behöver för rapporteringen om borgen och för informationshanteringen. Finansministeriets kommentarer har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen. För att bevilja Statskontoret behörigheten att verkställa borgen bedöms emellertid kräva så pass många utredningar och så mycket tid att den planerade tidplanen för lämnandet av propositionen, vars syfte är att som en del av det så kallade paketet för skador av torka som det avtalades om vid regeringens budgetförhandlingar hjälpa gårdsbruksenheter med akuta likviditetsproblem, sannolikt inte förverkligas, varvid lagförslaget eventuellt inte hinner godkännas under denna regeringsperiod. För att Statskontoret ska kunna få en helhetsbild av statsborgen föreskrivs det i 10 § 3 mom. i lagförslaget om de uppgifter om den föreslagna borgen som ska lämnas till Statskontoret. Det är samma myndigheter som svarar för verkställandet av den föreslagna lagen som svarade för verkställandet av den statsborgen som 2017 beviljades för gårdsbruksenheters likviditetslån, och detta bidrar till att göra verkställandet av det nya borgenssystemet snabbare och smidigare då förfarandena är bekanta för dem som ska verkställa systemet. Centraliseringen och ordnandet av den myndighetsbehörighet som gäller samtliga strukturstöd till jordbruket, inklusive statsborgen och de nya riskhanteringsåtgärder som eventuellt tas i bruk, kommer att bedömas i samband med den redan pågående beredningen av det nationella förvaltningssystemet för följande EU-programperiod, även med beaktande av den förestående landskapsreformen.

6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER

Riksdagen behandlar för närvarande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och till vissa lagar som har samband med den (RP 29/2018 rd). I den propositionen föreslås det att det i princip ska krävas besvärstillstånd för att söka ändring i en regional förvaltningsdomstols beslut hos högsta förvaltningsdomstolen, vilket är en ändring jämfört med den gällande förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt 12 § 2 mom. i det föreliggande lagförslaget får ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Om den föreslagna lagen om rättegång i förvaltningsärenden godkänns till denna del, behövs inte bestämmelsen om fortsatt besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i den föreslagna lagen om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter, förutsatt att de båda lagarna träder i kraft samtidigt.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter (RP 14/2018 rd) som riksdagen behandlar för närvarande föreslås det att vissa uppgifter som för närvarande sköts av närings-, trafik- och miljöcentralerna, som kommer att läggas ner, ska överföras till de landskap som inrättas. I lagförslaget finns det flera hänvisningar till lagen om strukturstöd, som ingår i ovannämnda regeringsproposition. Om den föreslagna lagen om ändring av lagen om strukturstöd som ingår i regeringens proposition 14/2018 rd träder i kraft, överförs de verkställande uppgifter som närings-, trafik- och miljöcentralerna har enligt lagen om strukturstöd till de landskap som ska inrättas. Avsikten är att statsborgen för likviditetslån enligt det föreliggande lagförslaget ska beviljas under 2019, och därför är det närings-, trafik- och miljöcentralerna som föreslås få behörigheten. Om borgen enligt det föreliggande lagförslaget beviljas efter att den föreslagna lagen om ändring av lagen om strukturstöd som anknyter till landskapsreformen trätt i kraft, när landskapen har inrättats, kan det även föreslås att den föreslagna lagen ska ändras så att behörigheten att bevilja borgen överförs till landskapen.

DETALJMOTIVERING

1 LAGFÖRSLAG

1 §. Lagens syfte. Syftet med den statsborgen som beviljas med stöd av lagen är att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar och förbättra gårdsbruksenheterens likviditet i sådana situationer där lantbruksföretag har fått tillfälliga ekonomiska problem på grund av förändringar i jordbrukets verksamhetsförutsättningar eller exceptionella väderförhållanden. Målet uppnås genom att bevilja statsborgen för de likviditetslån som beviljas av kreditinstitut. Avsikten är att rikta borgen och det statliga stöd som ingår i den till sådana lantbruksföretag som efter det att de klarat av sina tillfälliga likviditetsproblem har förutsättningar för kontinuerligt lönsam verksamhet.

2 §. Förhållande till Europeiska unionens lagstiftning. EU-lagstiftningen inom jordbrukssektorn och bestämmelserna om statligt stöd begränsar avsevärt den nationella lagstiftningsmakten, t.ex. när det gäller stödtagarna, de stödberättigande åtgärderna, stödets maximala belopp och de stödberättigande kostnaderna. Eftersom EU:s lagstiftning inom jordbrukssektorn inte när det gäller statsborgen för likviditetslån som beviljas gårdsbruksenheter innehåller en stödkategori som motsvarar inskrivningen i samband med budgetförhandlingarna, ska statsborgen i fråga beviljas som stöd enligt de minimis-förordningen för jordbrukssektorn.

De minimis-förordningen för jordbrukssektorn är en del av de så kallade regler om statligt stöd som gäller jordbrukets primärproduktion och som antagits med stöd av artiklarna 107—109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Med de minimis-stöd avses stöd av mindre betydelse, vars maximala belopp har begränsats till så litet att stödet inte anses snedvräda konkurrensen eller påverka handeln mellan medlemsstaterna. Därför har det befriats från skyldigheten att anmälas till kommissionen. I de minimis-förordningen fastställs vissa grundläggande villkor som, för att det av medlemsstaten beviljade stödet av mindre betydelse ska anses vara godtagbart, måste uppfyllas. Detta slags grundläggande villkor som alltid ska tillämpas är till exempel det maximala beloppet av de minimis-stöd per företag under tre beskattningsår samt förfarandena vid uppföljning av stödet. Dessutom fastställs i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn olika alternativa stödinstrument. Inom det handlingsutrymme som de erbjuder kan medlemsstaterna välja den ändamålsenligaste stödkategorin att genomföra enligt det nationella systemet. Till exempel ett stöd i form av borgen kan utifrån tre alternativa beräkningsmetoder anses vara ett godtagbart transparent stöd. Enligt de minimis-förordningen för jordbrukssektorn ska stöd av mindre betydelse anses vara beviljat vid den tidpunkt då företaget enligt tillämplig nationell lagstiftning får laglig rätt till stödet. I de minimis-förordningen föreskrivs också att om en medlemsstat har för avsikt att bevilja ett företag de minimis-stöd, ska medlemsstaten skriftligen underrätta företaget om det planerade stödbeloppet och om stödets karaktär av stöd av mindre betydelse samt uttryckligen hänvisa till de minimis-förordningen för jordbrukssektorn med angivande av förordningens titel och en hänvisning till offentligtgörandet av den i Europeiska unionens officiella tidning.

3 §. Bevillningsfullmakt och maximalt belopp för statsborgen samt realisering av borgensansvar. Statsborgen kan beviljas inom ramen för det maximala belopp som har fastställts för ändamålet i fråga i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond. Summan av den återstående statsborgen som beviljas med stöd av lagförslaget får uppgå till högst 100 miljoner euro. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för att de medel som anvisats för ändamålet i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond anvisas till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Liksom vid borgensförbindelser enligt lagen om strukturstöd, ska Livsmedelsverket svara för statens intressebevakning i samband med borgensansvaret och regressrätten. Avgifterna för realisering av borgensansvar betalas med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond, och till fonden redovisas också de ersättningar som kommit in på grund av regressrätten.

Liksom vid den borgen som beviljas med stöd av lagen om strukturstöd ska på minskning och upphörande av borgensansvar, på betalning av huvudförpliktelse och på regressrätt tillämpas vad som föreskrivs i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999). Tanken är att de föreslagna bestämmelserna om statsborgen i lagförslaget ska komplettera bestämmelserna i den allmänna lagen.

4 §. *Kredit som statsborgen kan beviljas för.* Den kredit som borgen kan beviljas för får beviljas för förbättring av likviditeten i produktionsverksamheten inom jordbruket. Krediten beviljas av de kreditinstitut som avses i 52 § i lagen om strukturstöd. I praktiken ska kreditinstituten när de ger löfte om kredit också beakta villkoren enligt 5 § i lagförslaget, dvs. borgenstagarens förutsättningar att bedriva kontinuerligt lönsam företagsverksamhet samt att borgenstagaren på grund av förändringar i verksamhetsförutsättningarna eller exceptionella väderförhållanden har tillfälliga likviditetsproblem. Efter det att närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslutet om beviljande av borgen kan kreditgivaren bevilja den kredit som borgen beviljas för. Det lånebelopp som borgen beviljas för får vara högst 62 500 euro och lånetiden högst fem år. Ovan under Alternativ redogörs det för de faktorer som påverkar lånets maximala belopp och maximala lånetid.

Kreditgivaren och kredittagaren kan sinsemellan komma överens om ändring av villkoren för återbetalning av lånet med borgen, utan att ändringen kräver tillstånd av närings-, trafik- och miljöcentralen, vilket inte är fallet när det gäller vissa lån enligt lagen om strukturstöd. Avsikten är att borgenssystemet enligt lagförslaget ska vara flexiblere att genomföra och minska det administrativa arbetet vid närings-, trafik- och miljöcentralerna när det gäller sådana ärenden som anknyter till ändring av betalningsprogrammet och som inte påverkar förutsättningarna för beviljande av borgen eller statens ställning som borgensman. Kreditgivaren och kredittagaren kan komma överens om till exempel uppskov av låneamorteringar så länge som den föreslagna maximala lånetiden på fem år inte överskrids. Kreditgivaren ska underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om ändringar. Sedan kan närings-, trafik- och miljöcentralen utifrån underrättelsen överväga om förutsättningarna för beviljande av borgen uppfylls även efter ändringen, så att ändringen inte påverkar borgensmannens ställning. När det gäller kreditgivarens upplysnings- och biståndsskyldighet föreskrivs det dessutom i 10 § i lagförslaget att kreditgivaren har skyldighet att i enlighet med 54 § 2—4 mom. i lagen om strukturstöd lämna jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen uppgifter och underrättelser. I förslaget till 10 § nedan redogörs närmare vad kreditgivarens upplysnings- och biståndsskyldighet enligt lagen om strukturstöd medför.

5 §. *Den till vars förmån statsborgen beviljas.* Borgen kan beviljas fysiska personer och privaträttsliga samman-slutningar som bedriver jordbruk som sin näring på en gårdsbruksenhet. Med tanke på tydligheten är det motiverat att begreppen jordbruk och gårdsbruksenhet motsvarar begreppen i lagen om strukturstöd. Statsborgen kan beviljas till sådana företag som hör till samma storleksklass som små och medelstora företag. Små och medelstora företags storleksklass fastställs till exempel i kommissionens rekommendation om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (2003/361/EG) samt i bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och

108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I artikel 3.8—3.9 i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn föreskrivs det om granskning av de minimis-stöd vid företagskoncentrationer och uppdelning av företag samt företagsförvärv.

Avsikten är inte att statsborgen ska beviljas till sådana företag som trots den tilläggsfinansiering som de fått i form av likviditetslån har en stor risk att försättas i konkurs eller i något annat insolvensförfarande. Därför är villkoret för beviljande av borgen att det företag som beviljas borgen och den kredit som borgen beviljas för har förutsättningar att bedriva jordbruk som är kontinuerligt lönsamt efter det att de tillfälliga likviditetsproblemen har lösts. Vid bedömningen av detta ska också inverkan av återbetalningen av likviditetslånet på verksamhetsförutsättningarna för företagsverksamheten beaktas samt att borgenstagaren har tillfälliga likviditetsproblem på grund av förändringar i verksamhetsförutsättningarna eller exceptionella väderförhållanden. Utgångspunkten är att företagsverksamhetens lönsamhet och likviditet på motsvarande sätt som annars vid finansiering av företagsverksamhet ska bedömas med stöd av boksluts- och beskattningssuppgifter samt de nyckeltal som återger lönsamhet och likviditet. Vid behov ger Livsmedelsverket närings-, trafik- och miljöcentralerna anvisningar om bedömningen av sökandens företagsverksamhet när det gäller beviljande av sådan borgen som avses i lagförslaget.

Bestämmelser om vilka förutsättningar som den som beviljas borgen med stöd av de minimis-förordningen för jordbrukssektorn ska uppfylla finns i artikel 4.6 a i den förordningen. Enligt den punkten anses ett stöd i form av garantier som ett genomsynligt stöd av mindre betydelse om stödtagaren inte har försatts i kollektivt insolvensförfarande och inte uppfyller de villkor som fastställts i den nationella lagstiftningen i fråga om försättande i kollektivt insolvensförfarande på borgenärernas begäran. De insolvensförfaranden som tillämpas i Finland är konkurs, företagssanering och skuldsanering för privatpersoner. Närmare bestämmelser om villkoren för dessa förfaranden finns i konkurslagen (120/2004), lagen om företagssanering (47/1993) och lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993). I paragrafens 3 mom. finns det en hänvisning till artikel 4.6 a i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs det om det s.k. deggendorfvillkoret, som enligt de allmänna principerna för statligt stöd ska ingå i nationell lagstiftning.

6 §. Ansökan om och beviljande av statsborgen. Statsborgen ska ansökas på en av Livsmedelsverket fastställd blankett. Till ansökan ska fogas de handlingar, utredningar och planer som är nödvändiga för bedömningen av förutsättningarna för beviljande av statsborgen. Statsborgen kan sökas hos en behörig närings-, trafik- och miljöcentral under den ansökningstid som har fastställts av Livsmedelsverket. När det gäller närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet, hänvisas det till 30 § 1 mom. i lagen om strukturstöd, enligt vilket behörig är den närings-, trafik- och miljöcentral inom vars verksamhetsområde gårdsbruksenhetens driftscentrum är beläget eller, om gårdsbruksenhetens driftscentrum är beläget inom flera än en centralens verksamhetsområde, den central inom vars verksamhetsområde merparten av gårdsbrukets produktionsbyggnader är belägna, om inte något annat föreskrivs om behörigheten med stöd av lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009).

Enligt artikel 6.1. i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn krävs det att medlemsstaten från det företag som ska få stöd får en skriftlig redogörelse eller redogörelse i elektronisk form för allt annat de minimis-stöd som beviljats företaget under de två föregående beskattningsåren och det innevarande beskattningsåret. Därför krävs det av sökanden en redogörelse för det de minimis-stöd som redan beviljats och betalats till sökanden. Enligt artikel 6.3 får medlemsstaten bevilja nytt de minimis-stöd först efter att ha kontrollerat att detta inte medför att det totala

belopp av de minimis-stöd som beviljas det berörda företaget når upp till en nivå som överskrider det maximala företagsspecifika beloppet eller det landsspecifika maximala belopp som har fastställts för medlemsstaten. Om de maximala beloppen per företag eller medlemsstat uppnås i och med beviljandet av det nya stödet, får de minimis-förordningen för jordbrukssektorn inte tillämpas på stödet. Vid beviljandet av stöd ska man också säkerställa att alla de villkor som fastställs i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn iakttas.

För borgen ska det finnas en beviljningsfullmakt som begränsar beviljandet av borgen. Ansökningstiden för sökande av borgen fastställs genom föreskrifter av Livsmedelsverket. Det är närings-, trafik- och miljöcentralen som beviljar borgen. En förutsättning för beviljande av borgen är att kreditgivaren har godkänt det lånebelopp och de lånevillkor som anges i ansökan om borgen. I praktiken ska sökanden påvisa detta skriftligen genom ett kreditlöfte. För att lyfta det lån som borgen beviljas för krävs det inte ett sådant tillstånd att lyfta lån som avses i lagen om strukturstöd. Det krävs inte heller en sådan motsäkerhet som avses i lagen om strukturstöd.

Liksom vid borgen enligt lagen om strukturstöd, ska statsborgen börja gälla när det lån som borgen beviljats för har lyfts. Borgensförbindelsen binder inte staten, om den kredit som borgen beviljats för inte lyfts inom ett år från det att borgen beviljades.

Med stöd av fullmakten i paragrafens 2 och 5 mom. får Livsmedelsverket utfärda närmare föreskrifter om tiden för ansökan om borgen, om blanketter som ska användas vid ansökan, om handlingar som ska bifogas ansökan samt om framläggandet av planer och utredningar. I praktiken innebär detta att Livsmedelsverket tillhandahåller ansökningsblanketten för borgen och bestämmer vilka utredningar som ska bifogas den. I utredningarna anger stödtagaren de uppgifter som är nödvändiga med tanke på bedömningen av förutsättningarna för beviljande av statsborgen. Dessutom ska Livsmedelsverket tillhandahålla närings-, trafik- och miljöcentralerna mallar för stödbeslut samt checklistor och fastställa ansökningstiden för statsborgen, under vilken ansökningarna ska lämnas in till en behörig närings-, trafik- och miljöcentral. Avsikten är att utredningarna och förfarandena i anknäpning till beviljandet av borgen ska vara så enkla som möjligt både för de som ansöker om borgen och för förvaltningen.

7 §. Beloppet av statsborgen och av det stöd som ingår i den. Statsborgen för en kredit får under lånetiden uppgå till högst 80 procent av kreditbeloppet och uppgå till högst 50 000 euro för varje gårdsbruksenhet till vars förmån borgen beviljats. Den högsta borgen för en lånetid på fem år innehåller 6 667 euro de minimis-stöd. Om lånebeloppet med borgen är mindre eller om borgen beviljas för en kortare tid, ska det stöd som ingår i borgen beräknas som en motsvarande proportionell andel av det maximala beloppet. Ovan under Alternativ redogörs det för de faktorer som påverkar fastställandet av det maximala procentuella talet för och det maximala penningbeloppet av borgen.

Paragrafen innehåller en informativ hänvisning till de minimis-förordningen för jordbrukssektorn, enligt vars artikel 3.2 det totala stödet av mindre betydelse per medlemsstat till ett enda företag inte får överstiga 15 000 euro under en period av tre beskattningsår. I artikel 4.6 föreskrivs om beräkningen av stöd som ingår i garantier. På borgen enligt lagförslaget ska artikel 4.6 b i de minimis-förordningen tillämpas, enligt vilken stöd i form av garantier ska behandlas som genomsynligt stöd av mindre betydelse om garantin inte överstiger 80 procent av det underliggande lånet och det garanterade beloppet uppgår till 112 500 euro och garantin har en löptid på fem år, eller det garanterade beloppet uppgår till 56 250 euro och garantin har en löptid på tio år; om det garanterade beloppet är mindre än dessa belopp och/eller garantin har en kortare löptid än fem respektive tio år, ska bruttobidragsekvivalenten för garantin beräknas som en motsvarande andel av det relevanta tak som föreskrivs i artikel 3.2. Metoden enligt artikel 4.6

b i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn för fastställande av det statliga stöd som ingår i borgen inbegriper inte uttagande av borgensavgifter av stödtagaren. Därför föreligger det osäkerhetsfaktorer när det gäller uttagande av borgensavgifter i detta sammanhang. På grund av detta skäl och de skäl som det redogörs för under Bedömning av nuläget och Alternativ anses det att ett förslag till att borgensavgifter ska vara en del av det berörda systemet för beviljande av borgen för likviditetslån inte skulle ge mervärde med tanke på uppnåendet av förslaget mål. På grund av detta ska det inte tas ut borgensavgifter av stödtagarna. Sålunda påverkas det stödbelopp som ingår i borgen inte av borgensavgifter.

8 §. Inspektionsrätt och inspektioner. Jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket samt närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att enligt 44 § och 45 § 1 och 3—5 mom. i lagförslaget utföra inspektioner i anknytning till borgen som beviljats med stöd av denna lag.

Enligt 44 § i lagen om strukturstöd kan jord- och skogsbruksministeriet och Landsbygdsverket förrätta inspektioner som gäller beviljare och förmedlare av stöd samt stödtagare, i syfte att utöva tillsyn över att förutsättningarna och villkoren för beviljande, betalning och användning av stöd iakttas. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har motsvarande rätt i fråga om förmedlare av stöd och stödtagare.

Enligt 45 § 1 mom. i lagen om strukturstöd får en inspektion i den omfattning som tillsynsupdraget kräver utsträckas till byggnader, lokaler, omständigheter, informationssystem och handlingar som är relevanta för en åtgärd som stöds och för användningen av stöd. Inspektion får dock inte utföras i lokaler som omfattas av hemfriden. Enligt 45 § 3 mom. i den lagen föreskrivs det i 39 § i förvaltningslagen om det förfarande som ska iakttas vid inspektioner. Enligt 45 § 4 mom. i den lagen har den som utför inspektionen rätt att omhänderta handlingar och annat material som har samband med användningen av stödet, om detta krävs för att syftet med inspektionen ska uppnås. Handlingarna och annat material ska utan dröjsmål returneras när de inte längre behövs för inspektionen. Enligt 45 § 5 mom. i lagen om strukturstöd har den myndighet som avses i 44 § i den lagen rätt att för inspektionen utan ersättning få handräckning av polisen. I 45 § 2 mom. i lagen om strukturstöd föreskrivs det om förutsättningarna att befullmäktiga en utomstående revisor att utföra inspektion av stöd som beviljats med stöd av lagen om strukturstöd. De stöd som beviljas med stöd av lagen om strukturstöd är betydligt mera mångfacetterade och långvarigare än den borgen enligt lagförslaget som beviljas likviditetslån. Därför anses det inte att det vid genomförandet av borgen enligt lagförslaget behövs ett befullmäktigande som motsvarar befullmäktigandet enligt 45 § 2 mom. i lagen om strukturstöd.

9 §. Uppsikt samt bevaring av uppgifter. Kreditgivaren ska ombesörja uppföljningen av skötseln av den kredit som borgen gäller samt i enlighet med 41 § 1 mom. i lagen om strukturstöd lämna till Livsmedelsverket uppgifter om krediten. I praktiken kommer de uppföljningsuppgifter som lämnas till Livsmedelsverket att i stor utsträckning motsvara de uppgifter som begärs om den borgen som beviljas med stöd av det tillfälliga system för statsborgen som verkställdes 2017. Livsmedelsverket ska ge kreditinstituten anvisningar om lämnandet av uppföljningsuppgifter. Enligt 41 § 1 mom. i lagen om strukturstöd ska kreditgivaren utöver att ordna uppföljning av lån som stöds med stöd av lagen om strukturstöd regelbundet sända Landsbygdsverket uppgifter om beviljande, lyftande och amortering av lån samt om räntebetalning samt utan dröjsmål i sina datasystem föra in ändringar som gäller lån som stöds.

Uppgifterna om statsborgen ska bevaras enligt bestämmelserna i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn. Enligt artikel 6.4 i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn ska alla uppgifter som gäller tillämpningen av förordningen registreras och sammanställas. De handlingar som gäller ett enskilt de minimis-stöd ska bevaras under tio beskattningsår från den dag

då stödet beviljades. Handlingar som gäller ett stödprogram ska bevaras i tio beskattningsår från den dag då det sista enskilda stödet beviljades enligt programmet. Paragrafens 2 mom. innehåller en informativ hänvisning till artikel 6.4.

10 §. Upplysnings- och biståndsskyldighet. I 22 § i lagen om strukturstöd finns det bestämmelser om upplysnings- och biståndsskyldigheten för stödtagare enligt lagen om strukturstöd. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har statsborgenstagaren skyldighet att lämna uppgifter till närings-, trafik- och miljöcentralen och att i enlighet med vad som föreskrivs i 22 § i lagen om strukturstöd bistå vid inspektion.

Enligt 22 § 1 och 2 mom. i lagen om strukturstöd är stödtagaren skyldig att till närings-, trafik- och miljöcentralen lämna riktiga och tillräckliga uppgifter om en åtgärd som stöds, hur åtgärden framskrider och hur stödet används samt att utan dröjsmål underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om förändringar i stödtagarens ställning eller verksamhet eller den åtgärd som stöds och som kan inverka på förutsättningarna för betalning av stöd eller leda till återkrav av stöd. Enligt 22 § 3 mom. i lagen om strukturstöd är stödtagaren skyldig att biträda den som utför en inspektion som avses i 44 § i lagen om strukturstöd genom att utan ersättning lämna ut uppgifter som är nödvändiga för att inspektionen ska kunna genomföras och upplysningar som gäller objektet för inspektionen samt vid behov genom att presentera den åtgärd som stöds. Jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen utför inspektioner enligt 44 § i lagen om strukturstöd. I 8 § i lagförslaget föreskrivs det när det gäller myndigheters inspektionsrätt att jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen har motsvarande rätt att enligt vad som föreskrivs i 44 § och 45 § 1 och 3—5 mom. i lagen om strukturstöd utföra inspektioner i anknytning till borgen.

Bestämmelser om upplysnings- och biståndsskyldighet för kreditgivaren av ett lån som beviljats med stöd av lagen om strukturstöd finns i 54 § i lagen om strukturstöd. Kreditgivaren av en kredit med statsborgen har skyldighet att i enlighet med 54 § 2—4 mom. i lagen om strukturstöd lämna jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen uppgifter och underrättelser.

Enligt 54 § 2 mom. i lagen om strukturstöd ska kreditgivaren när den sköter lån med borgen beakta statens fördel som borgensman och utan dröjsmål underrätta Landsbygdsverket om sådana förändringar när det gäller stödtagarens ekonomiska ställning, lån som stöds eller värdet på egendom som utgör säkerhet för lån, som kan ha betydelse för statens ställning som borgensman. Enligt 54 § 3 mom. i den lagen ska kreditgivaren och det centrala finansiella institutet på en specificerad begäran till jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket samt närings-, trafik- och miljöcentralen lämna ut sådana uppgifter om stödtagare som är nödvändiga för övervakning av att förutsättningarna och villkoren för beviljande av stöd iakttas. Enligt 54 § 4 mom. i den lagen gäller kreditgivarens och det centrala finansiella institutets upplysningskyldighet också sekretessbelagda uppgifter, och uppgifterna får inte användas för andra ändamål än de har lämnats ut för till en myndighet för att denna ska kunna sköta sina åligganden. I den föreslagna paragrafens 2 mom. hänvisas det inte till 54 § 1 mom. i lagen om strukturstöd, enligt vilket kreditgivaren ska underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om att ett lån som stöds överförs till en annan kreditgivare samt om sådana ändringar av lånevillkoren som avses i 27 § 2 mom. och som inte förutsätter närings-, trafik- och miljöcentralens tillstånd. På borgen enligt lagförslaget ska inte 27 § i lagen om strukturstöd tillämpas, utan 4 § 4 mom. i lagförslaget, enligt vilket kreditgivaren och kredittagaren sinsemellan kan komma överens om ändring av villkoren för återbetalning av lånet med borgen, utan att ändringen kräver tillstånd av närings-, trafik- och miljöcentralen. Förutsättningen är dock att de förutsättningar som föreskrivs i bestämmelsen i fråga uppfylls och att ändringen meddelas närings-, trafik- och miljöcentralen.

Eftersom borgen enligt lagförslaget beviljas inom ramen för det maximala belopp för ändamålet som har fastställts i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond, dvs. en fond utanför statsbudgeten, föreskrivs det i paragrafens 3 mom. att Livsmedelsverket, som sköter gårdsbrukets utvecklingsfonds administration, bokföring och betalningar, ska svara för lämnandet av uppgifter till Statskontoret om den statsborgen som beviljas med stöd av lagförslaget. Detta bygger på Statskontorets föreskrifter om lämnande av uppgifter om statsborgen och statsgaranti till Statskontoret (VK/508/00.00.00.01/2016). Enligt föreskrifterna ska det om sådan borgen som beviljats av ett ministerium eller en statlig fond utanför statsbudgeten och som inte administreras av Statskontoret rapporteras till Statskontoret varje kvartal på det sätt som bestäms i föreskrifterna, så att man kan skapa sig en helhetsbild av statens hela garanti- och borgensstock.

11 §. Rätt att få upplysningar samt utlämnande av information. På jord- och skogsbruksministeriets, Livsmedelsverkets och närings-, trafik- och miljöcentralens rätt att få och lämna ut uppgifter om stöd enligt lagen om strukturstöd tillämpas vad som föreskrivs i 61 § i lagen om strukturstöd. Eftersom strävan har varit att inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde förenhetliga den allmänna regleringen av landsbygdens utvecklingsstöd, hänvisas det i 61 § i lagen om strukturstöd till 64 § i lagen om stödjande av landsbygdens utveckling (28/2014). I 64 § i den lagen föreskrivs det om myndighetens rätt att få upplysningar och utlämnande av information. För tydlighetens skull ska det till denna del i den föreslagna paragrafen finnas en direkt hänvisning till 64 § i lagen om stödjande av landsbygdens utveckling i stället för en hänvisning till 61 § i lagen om strukturstöd.

Enligt 64 § 1 mom. i lagen om stödjande av landsbygdens utveckling har jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket samt närings-, trafik- och miljöcentralen trots bestämmelserna om sekretess rätt att av andra myndigheter eller aktörer som sköter offentliga uppdrag få för behandlingen av ett stödärende nödvändiga uppgifter som gäller sökanden eller stödtagaren, dennes ekonomiska situation och affärs- eller yrkesverksamhet eller finansiering med offentliga medel eller andra omständigheter som är betydelsefulla med beaktande av stödet. Enligt 64 § 2 mom. i lagen om stödjande av landsbygdens utveckling ska sambandet mellan de uppgifter som begärs och det ärende som behandlas samt uppgifternas nödvändighet motiveras vid begäran om uppgifter. Enligt 64 § 3 mom. i den lagen har jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket samt närings-, trafik- och miljöcentralen trots bestämmelserna om sekretess rätt att till andra myndigheter, aktörer som sköter offentliga uppdrag och till organ inom EU lämna ut sådana uppgifter om stödtagaren som erhållits vid skötseln av lagstadgade uppgifter och som behövs för fullgörande av den inspektionsuppgift som föreskrivs för myndigheten, aktören eller organet eller som behövs för att utöva tillsyn över att EU-lagstiftning har följts. Enligt 64 § 4 mom. i den lagen har Landsbygdsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen rätt att i samband med ett uppdrag som avses ovan av Skatteförvaltningen utan ersättning få sådana uppgifter om den senast fastställda beskattningen ur Skatteförvaltningens register som gäller den som ansöker om stöd och stödtagare. I 64 § 5 mom. i den lagen föreskrivs det att de uppgifter som avses i paragrafens 1—4 får lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt och att innan den tekniska anslutningen öppnas ska den som begär uppgifter lämna en redogörelse för behörigt skydd av de uppgifter som lämnas ut och att uppgifterna inte får användas för andra ändamål än det för vilket de har begärts.

12 §. Ändringssökande. Ändring i ett sådant beslut enligt lagförslaget som fattats av närings-, trafik- och miljöcentralen får sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Sådana besvärärenden som gäller sökande av ändring i stöd för bedrivande av jordbruk, i stöd för utveckling av landsbygden och i strukturstöd till jordbruket och som kräver sakkunskap inom jordbruket har vid nedläggningen

av landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd koncentrerats till Tavastehus förvaltningsdomstol (RP 121/2013 rd). Även besvärssärenden enligt lagen om strukturstöd behandlas vid Tavastehus förvaltningsdomstol. I lagförslaget hänvisas det på många ställen till bestämmelser i lagen om strukturstöd. Därför ska också ändringssökande enligt lagförslaget koncentreras till Tavastehus förvaltningsdomstol.

Ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen får sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Under Samband med andra propositioner redogörs det för regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och till vissa lagar som har samband med den (RP 29/2018 rd), som för närvarande behandlas av riksdagen, och den propositionens samband med bestämmelsen om sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i 12§ 2 mom. i lagförslaget. Eftersom det vid tidpunkten för överlämnandet av denna regeringsproposition inte finns säker information om när förslaget till lag om rättegång i förvaltningsärenden och detta lagförslag godkänns eller träder i kraft, och eftersom avsikten är att så snart som möjligt efter det att lagen har trätt i kraft börja fatta sådana beslut om borgen som avses i lagförslaget och som är överklagbara, föreslås det bestämmelser om fortsatta besvär vid högsta förvaltningsdomstolen i detta lagförslag.

2 IKRAFTTRÄDANDE

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Det bestäms ingen sista giltighetsdag för lagen, eftersom genomförandet av borgenssystemet fortsätter efter beviljandet av borgen åtminstone inom ramen för den maximala lånetiden. Dessutom är avsikten att inom ramen för den bevillningsfullmakt som kan användas för ändamålet ge möjlighet till beviljande av statsborgen under fler än en ansökningstid, som fastställs genom föreskrifter av Livsmedelsverket, om gårdsbruksenheternas likviditetssituation förutsätter det efter den första ansökningstiden. Enligt de minimis-förordningen för jordbrukssektorn kan stöd i regel beviljas ända fram till den 31 december 2020. Beslut om beviljande av statsborgen kan fattas av närings-, trafik- och miljöcentralerna först efter det att Livsmedelsverket och kreditinstitutet är klara med det material som behövs för stödansökan samt med datasystemändringarna och ansökningsblanketterna. Beviljandet av statsborgen kräver dessutom ett avgörande av kreditinstitutet om beviljandet av lånet till den som ansöker om borgen.

3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSD- NING

I lagförslaget finns det flera författningshänvisningar till lagen om strukturstöd. Syftet är att genomföra det nya borgenssystemet så att det blir så enkelt och lättigenkänt som möjligt och så att det kan genomföras kostnadseffektivt med förvaltningens nuvarande personalresurser och till låga kostnader för informationssystem. Det hänvisas till bestämmelserna i lagen om strukturstöd till exempel när det gäller inspektionsrätt för de i lagförslaget angivna myndigheter som genomför borgenssystemet och när det gäller deras utförande av inspektion, när det gäller uppföljning av krediten med borgen samt när det gäller upplysnings- och biståndsskyldighet för borgenstagaren och kreditgivaren. Grundlagens förhållande till bestämmelserna i lagen om strukturstöd bedömdes år 2007 i grundlagsutskottet i samband med beredningen av regeringspropositionen RP 113/2007 (GrUU 16/2007 rd). De senare lagändringarnas förhållande till grundlagen bedömdes vid beredningen av ändringarna i fråga. I 11 § i lagförslaget hänvisas det till 64 § i lagen om stödande av landsbygdens utveckling när det gäller rätten för de myndigheter som sköter genomförandet av borgenssystemet att få upplysningar samt deras utlämnande

RP 316/2018 rd

av information. Den senare nämnda paragrafens samband med grundlagen bedömdes när regeringspropositionen RP 142/2013 rd överlämnades 2013. Således anses de föreslagna hänvisningarna till lagen om strukturstöd inte vara problematiska.

I 6 § 2 och 5 mom. i lagförslaget ges Livsmedelsverket behörighet att meddela föreskrifter i fråga om fastställande av tidsfristen för ansökan om borgen, de blanketter som ska användas för ansökan om borgen samt innehållet i och presentationssättet för planer och utredningar. Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter än republikens president, statsrådet eller ministerierna genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska i sådana fall vara exakt avgränsat. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis fäst uppmärksamhet vid målgruppen och innehållet i fråga om behörighet att meddela föreskrifter (t.ex. GrUU 35/2005 rd, GrUU 37/2005 rd, GrUU 48/2005 rd, GrUU 34/2012 rd, GrUU 10/2016 rd, GrUU 17/2018 rd och GrUU 21/2018 rd). Ett särskilt skäl att föreskriva om behörighet att meddela föreskrifter har t.ex. funnits i samband med tekniska och mindre bestämmelser då utfärdandet av föreskrifterna inte har krävt något betydande prövningsförfarande. Behörigheten för Livsmedelsverket att meddela föreskrifter har i lagförslaget avgränsats till detaljerna i fråga om genomförandet av systemet för statsborgen och det förfarande som ska tillämpas på det. Behörigheten att meddela föreskrifter anknyter till Livsmedelsverkets uppgifter som myndighet inom centralförvaltningen med ansvar för genomförandet av stöden för utveckling av landsbygden.

Utifrån detta anser man att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar genom beviljande av statsborgen till förmån av sådana lantbruksföretag som har förutsättningar för kontinuerlig och lönsam verksamhet, men som tillfälligt har ekonomiska problem på grund av förändringar i verksamhetsmiljön eller på grund av exceptionella väderförhållanden.

2 §

Förhållande till Europeiska unionens lagstiftning

Vid beviljande av statsborgen enligt denna lag tillämpas kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, nedan *de minimis-förordningen för jordbrukssektorn*.

3 §

Bevillningsfullmakt och maximalt belopp för statsborgen samt realisering av borgensansvar

Statsborgen kan beviljas inom ramen för det maximala belopp som har fastställts för ändamålet i fråga i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond. Summan av med stöd av denna lag beviljad statsborgen får vid varje given tidpunkt uppgå till högst 100 miljoner euro. Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om anvisning av bevillningsfullmakt till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Livsmedelsverket svarar för statens intressebevakning i fråga om borgensansvaret och regressrätten. Avgifterna för realisering av borgensansvaret betalas med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond. Ersättningar som kommit in på grund av regressrätten ska redovisas till gårdsbrukets utvecklingsfond.

Utöver vad som föreskrivs i denna lag tillämpas på statsborgen vad som föreskrivs i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999).

4 §

Kredit som statsborgen kan beviljas för

Statsborgen kan beviljas för kredit som kreditgivaren beviljar ett lantbruksföretag för förbättring av likviditeten i den produktionsverksamhet som företaget bedriver inom jordbruket.

RP 316/2018 rd

Borgen kan beviljas för kredit som beviljas av kreditinstitut som avses i 52 § i lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007), nedan *lagen om strukturstöd*. Den kredit som borgen beviljas för kan beviljas av kreditgivaren efter det att beslutet om godkännande av statsborgen har fattats.

Beloppet av den kredit som borgen beviljas för får vara högst 62 500 euro och lånetiden högst fem år.

Villkoren för återbetalningen av den kredit som borgen beviljas för får ändras inom gränsen för den i 3 mom. avsedda lånetiden och krediten får överföras till någon annan i 1 mom. avsedd kreditgivare om detta inte påverkar uppfyllandet av villkoren eller förutsättningarna för beviljandet av borgen eller statens ställning som borgensman. Kreditgivaren ska underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om ändringar.

5 §

Den till vars förmån statsborgen beviljas

Statsborgen kan beviljas till förmån för fysiska personer eller privaträttsliga sammanslutningar som bedriver jordbruk enligt 4 § 2 mom. i lagen om struktur stöd som sin näring på en i 4 § 1 mom. i den lagen avsedd gårdsbruksenhet.

Borgen kan beviljas till förmån för företag som hör till kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF-kategorin) som avses i kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Ett villkor för statsborgen är att produktionsverksamheten inom jordbruket hos den till vars förmån statsborgen beviljas har förutsättningar för en kontinuerlig och lönsam verksamhet och att denne på grund av förändringar i verksamhetsmiljön eller på grund av exceptionella väderförhållanden har tillfälliga ekonomiska problem. Ett ytterligare villkor för att borgen ska beviljas är att den till vars förmån borgen beviljas inte är ett i artikel 4.6 a i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn avsett företag.

Statsborgen beviljas inte till förmån för den som i enlighet med ett beslut av kommissionen återkrävs på olagligt stöd eller stöd som är oförenligt med den inre marknaden.

6 §

Ansökan om och beviljande av statsborgen

Ansökan om statsborgen görs med en blankett som fastställts för ändamålet. Till ansökan ska fogas de handlingar, utredningar och planer som är nödvändiga för bedömningen av förutsättningarna för beviljande av statsborgen.

Ansökan ska under den ansökningstid som fastställts av Livsmedelsverket lämnas in till den närings-, trafik- och miljöcentral som är behörig enligt 30 § 1 mom. i lagen om strukturstöd.

Närings-, trafik- och miljöcentralen beslutar om beviljande av borgen. En förutsättning för att borgen ska beviljas är att kreditgivaren har godkänt det lånebelopp och de lånevillkor som anges i ansökan om borgen.

Borgensförbindelsen är inte bindande för staten, om krediten inte har lyfts inom ett år från det att statsborgen beviljades. Statsborgen börjar gälla när det lån som statsborgen beviljats för eller lånets första post har lyfts.

Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om de blanketter som ska användas vid ansökan om statsborgen, de bilagor som avses i 1 mom. samt det sätt på vilket planerna och utredningarna ska presenteras.

7 §

Beloppet av statsborgen och av det stöd som ingår i den

Statsborgen för en kredit får under lånetiden uppgå till högst 80 procent av det utestående kreditbeloppet och till högst 50 000 euro för varje gårdsbruksenhet till vars förmån borgen beviljats.

Bestämmelser om det maximala belopp av stöd som ingår i borgen och om beräkning av det beloppet finns i artiklarna 3.2 och 4.6 b i de minimis-förordningen för jordbrukssektorn.

8 §

Inspektionsrätt och inspektioner

Jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att med iakttagande av 44 § och 45 § 1 och 3—5 mom. i lagen om strukturstöd utföra inspektioner i anknytning till borgen som beviljats med stöd av denna lag.

9 §

Uppsikt samt bevaring av uppgifter

Kreditgivaren ska ordna med uppsikt över skötseln av den kredit som borgen gäller samt i enlighet med 41 § 1 mom. i lagen om strukturstöd lämna Livsmedelsverket uppgifter om krediten.

Bestämmelser om bevaring av handlingar som gäller stöd som beviljats enligt de minimis-förordningen för jordbrukssektorn finns i artikel 6.4 i den förordningen.

10 §

Upplysnings- och biståndsskyldighet

Den till vars förmån statsborgen har beviljats har skyldighet att i enlighet med 22 § i lagen om strukturstöd lämna uppgifter till närings-, trafik- och miljöcentralen och bistå vid inspektion.

Kreditgivaren av en kredit med statsborgen har skyldighet att i enlighet med 54 § 2—4 mom. i lagen om strukturstöd lämna jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen uppgifter och underrättelser.

Livsmedelsverket svarar för lämnandet av uppgifter om statsborgen till Statskontoret.

11 §

Rätt att få upplysningar samt utlämnande av information

Jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket samt närings-, trafik- och miljöcentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att med iakttagande av 64 § i lagen om stödjande av landsbygdens utveckling (28/2014) få och lämna ut uppgifter som gäller statsborgen beviljad med stöd av denna lag.

RP 316/2018 rd

12 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som meddelats av närings-, trafik- och miljöcentralen enligt denna lag får sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen får sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

13 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 10 januari 2019

Statsminister

Juha Sipilä

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä